№ 65. 23 მარტი, პარასკევი. 1866—1884 23 მარტი, პარასკევი. № 65.

«დროების» რედაქცია—სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, 1-ლი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში რედაქციაშივე, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ редакцію «Дроэба».

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით—8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ. 50 კ., 8 თვით—7 მან.; 7 თვით—6 მ.; 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვ.—4 მ.; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა კაპ.; განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

ოც-და-ხუთს ამა მარტის თვესა, თერთმეტს საათზედ დილით, ძველს ინსტიტუტის ქუჩაზედ, ბაისოღოღლოვის სახლებში, თავად-აზნაურობის სკოლაში, იქნება განსაკუთრებითი თავად-აზნაურობის კრება თბილისის მაზრისა განსახილველად და დასამტკიცებლად იმ სიებით გამოსართმევი ფულისა, რომელიც შეადგინა კომისიამ, როგორათაც თავად-აზნაურობის შვილების აღსაზრდელად, აგრეთვე თბილისის კეთილშობილთ დეპუტატთ კრების და მარშლების კანცელარიების შესანახავად. ვაცნობებ რა ამას თავად-აზნაურობას თბილისის მაზრისას, ამასაც ვალად ვრაცხ დავუმატო, რომ შემდეგ გათავებისა განსაკუთრებითი თავად-აზნაურობის კრებისა, აღარა ვითარიმე პასუხი და თხოვნა აღარ მიიღების წინააღმდეგ იმ სიებისა, რომელთაც დაამტკიცებს მაზრის თავად-აზნაურობის კრება. (3—1)

ტყუილის გამოაშკარავება

მოხელური დამალვა ყოველი საზოგადო გაჭირვებისა აქამდის ექიმებმა სხვებზედ ნაკლებად იცოდენ. მაგრამ ამ ბოლოს ხანებში ეს სენი მათაც გაუძლიერდათ და რამწამ რომელიმე კორესპონდენტი დაბეჭდავს გაზეთში, რომ ამა-და-ამ ადგილას ხალხი უპატრონოდ იხოცებაო, ადგილობრივი მოსამსახურე ესკულაპისა, ნაცვლად იმისა, რომ წავიდეს დასახელებულს ადგილას, გულდადებით გამოიძიოს ხალხის სიმრთელის მდგომარეობა და წამალი აღმოუჩინოს გაძლიერებულს სენსა, სტაცებს კალამს ხელსა, სწერს ცხარე «ოპროვერჟენიეს» გაზეთისათვის და რაპორტს ადმინისტრაციისათვის, რაშიაც ამშვიდებს მას მოხელური მოხსენებით: все обстоитъ благополучно.

სხვათა შორის, ამ გვარი სენი ამ წინაზედ ჩაიდინა გორის მაზრის ექიმმაც: «დროებაში» ქავთისხევიდგან რავდენჯერმე იყო დაბეჭდილი ცნობა, რომ სოფელში რაღაც ავადმყოფობა გაჩნდა და ბავშვებს ხოცავდა ბ. ექიმმა გამოაცხადა, რომ ეს ცოცხალი ტყუილია, ქავთისხევში სალიანობა სუფევს და ყველანი მშვიდობიანად ბძანდებოდეთო. ნამდვილი ცოცხალი ტყუილი რომ გაგიგონიათ, სწორედ ეს არის თუ მან არ იცოდა ნამდვილ მდგომარეობა სისაღისა ქავთისხევში და იმიტომ დაბეჭდა თავისი გამტყუნება, მაშინ ბ. ექიმი დამნაშავე გამოდის დაუდევრობაში, როგორც ექიმი, და თუ იცოდა და მაინც დაბეჭდა, მაშინ უფრო უარესი სახელი უნდა დაერქვას მის მოქმედება.

წარსულს ზაფხულს მე კარგა ხანი ვიცხოვრე ქავთისხევში. იმ დროს რაღაც საშინელი ავადმყოფობა გაჩნდა სოფელს თელად-გორში, რომელიც ორი-სამი ვერსის სიშორეზედა სძევს ქავთისხევიდგან აღმოსავლეთით. ვინც კი ამ სოფლიდგან გადმოდიოდა ყველა იმას ამბობდა, რომ ძალიან ბევრი ბავშვები იხოცებიან და თუ დიდს ხანს გასტანა ავადმყოფობამ, ბავშვის სახსენებელი გაწყდებაო. ყველანი შეშინდენ, მეტადრე ისინი, ვისაც წვრილ-ფეხობა ბლომადა ჰყავდა. შეშინდა აგრეთვე ერთი ჩემი ნაცნობი მანდილოსანი, რომელიც ქავთისხევში იყო საზაფხულოდ მოსული და რომელიც იძულებული გახდა თავისი სამი შვილი შუა ზაფხულშივე წამოეყვანა ქალაქში. ზაფხულის გასულს თელად-გორიდგან ეს სენი გადმოვიდა ქავთისხევში და მონასტლიძიანთ მოუკლა ორი ბავშვი. შემოდგომის დამდეგს მე გამოვემგზავრე თბილისისაკენ და არ ვიყავი მოწამე ავადმყოფობის გაძლიერებისა თვით ქავთისხევში; მაგრამ ვინც კი ამ სოფლელი ვნახე შემოდგომაზედ და ზამთარში, ყველა ძლიერ უჩიოდა ავადმყოფობასა, რომელსაც ზოგი ყბა-ყურას ეძახდა, ზოგი ქუნთრუშასა და ზოგი რაღაც უცნაურს სენად რაცხდა. მარტო ერთს პატარა უბანში, სადაც ათიოდე კომლი კაცი ირიცხება, მომკვდარა თერთმეტი ბავშვი. სახელდობ: მწერალს ქავთისხევისას — დათა ქანდელაკიშვილს მოჰკვდომია დედის-ერთა ვაჟი-შვილი, ტეტია ხოკერაშვილს—ვაჟი, დალაძეს—ქალ-ვაჟი, ონოფრიაანთ ხოსრუას—ქალ-ვაჟი (მეტი არა ჰყოლია), შაყულაანთ არჯევანას—ვაჟი, ელიაზრიანთ სანდროს—ვაჟი, ტატუა მონასილიძეს—ვაჟი, მღვდელს მიხეილ ცხვედაძეს—ქალ-ვაჟი. ვის და რავდენი მოჰკვდომია სხვა უბნებში—ცნობა არა მაქვს; მაგრამ ეს კი დაბეჯითებით ვიცი, რომ ავადმყოფობა შეჰყოლია ქავთისხევის ხეობასა და მთიულების სოფლები ძლიერ დაუზარალებია.

როგორც შევიტყეთ, ქავთისხევის სკოლის მასწავლებელს უცნობებია ავად-მყოფობის გაძლიერება ამ ზამთარში მაზრის უფროსისათვის და უფროსსაც გაუგზავნია სამაზრო ექიმი სენის გამოკვლევისა და მის წამლობისათვის; მაგრამ იქაურს ბლ—ს ბარნაბიშვილს და მამასახლისს დაურწმუნებიათ იგი, რომ ჩვენს სოფელში არც ამას წინად ყოფილა რაიმე სენი და ახლაც დიდით-პატარამდის ჩინებულს სისაღეში ვიმყოფებითო. ექიმსაც ბევრი გამოძიებით თავი აღარ შეუწუხებია, საჩქაროდ დაბრუნებულა გორში და მოუხსენებია ადგილობრივი ადმინისტრატორისათვის, რომ ქავთისხევი ამისთანა სისაღით თავის დღეშიაც არა ყოფილაო.

ჩვენ სრულიად არ გვაკვირვებს ცოცხალი ტყუილი უვიცი მამასახლისის მხრით. ექიმის მისვლას მისთვის თავ-ზარი დაუცია და მას ბევრი საშინელება მოლანდებია. თუ ავადმყოფობა გამოვაჩინეთ, ყველა სახლებს, სადაც იგი იდგა, გადასწვენ უფიქრია მას და გადაუწყვეტია სიმართლის დამალვა ექიმისათვის. მაგრამ მ. ბლ—ის საქციელი კი სწორედ გვაკვირვებს. ნუთუ მან დაივიწყა ყველაფერი, რაც უსწავლია და რაც უწერია პერიოდულს გამოცემებში ერთს დროსა, ჩამოვიდა იმავე დონეზედ, რა დონეზედაც სდგანან უვიცნი გლეხნი და გაამართლა თავის თავზედ ქართული ანდაზა: თეთრი რომ შავთან დაბა, ან ზნეს იცვლის, ან ფერსაო. მართალია, შესაძლებელია, რომ ქვემო ქავთისხევში, სადაც მ. ბ—შვილია, ნაკლებად ყოფილიყვეს ბავშვების ავად-მყოფობა; მაგრამ იგი, როგორც ბ—ლი, ვალდებული იყო სცოდნოდა გარემოება

«დროების» ფელეტონი, 23 მარტი.

მამის ანდერძი*).

ერთი მდიდარი და პატივცემული მოხუცი უზდენი (აზნაური) ავად გახდა; ბევრი იავადმყოფა და ბოლოს შეატყო, რომ დიდ-ხანს ველარ იცოცხლებს, მიიხმო ერთად-ერთი შვილი თვისი და უთხრა: «ჩემმა უკანასკნელმა საათმა დაჰკრა, შვილო ჩემო! იმდენ ქონებას და მეგობრებს გიტოვებ, რომ გეყოფა საცხოვრებლად; იმაზედ ლაპარაკი აღარც კი ღირს, თუ შენ როგორ უნდა მოიქცე, რომ ჩემმიერ დატოვებულს ქონებას შეჰმატო კიდევ რამე,—ამას შენ გამოცდილება გასწავლის; თუ კი გინდა მშვიდობიანად იცხოვრო და იმით დაკმაყოფილდები, რაც მე დაგიტოვე, აღასრულე შემდეგი ჩემი ანდერძი: 1, ნუ გამოართმევ შენს თავადს (ბატონს) და ნურც გაასესხებ მასზედ ნურაფერს; 2, ნუ შეეწევი შენს ნათესავს, როდესაც ის გაჭირებაშია; და 3, შენს ცოლს ნუ გაუზიარებ ნურც ერთს საიდუმლოებას.»

მალე მამა მოუკვდა და შვილმა დიდის პატივით დაასაფლავა. მერე კი ღრმად დაფიქრდა. მისი ფიქრის საგანი ის იყო, რომ ვერ გაეგო, რად დაუტოვა ასეთი ანდერძი მამამ. აღარც დღისით და აღარც ღამით ფიქრები მოსვენებას აღარ აძლევდენ და ამიტომ გადასწყვიტა—გამოეცადა მნიშვნელობა მოხუცის ანდერძისა.

ამ დროს მისს ბატონს ფული ძალიან დასჭირდა, მოხუცის შვილი წავიდა მასთან, მიართვა ფული და მოახსენა: «თუმცა ამ ფულის მეტი მე თვითონაც აღარა მაქვს და საკუთარი მამულის შესამუშავებლად ცალი გროშიც აღარ გამაჩნია, მაგრამ ჩემი საჭიროება მინაცვალებია თქვენის საჭიროებისათვის და, აჰა, მიირთვით; როდესაც გექნებათ, მაშინ გვიბოძეთ». თავადმა მადლობა გადუხადა, გამოართო ფული, დაუნიშნა ვადა და აღუთქვა, რომ ამ ვადაზედ უეჭველად დაუბრუნებს. უზდენი გამოეთხოვა, თავადს და შინ წავიდა.

როდესაც შინისკენ მიდიოდა, მოხუცის შვილს შეხვდა მისი ღარიბი, მეტად ღარიბი ნათესავი, რომელიც ძალიან შეეცოდა. მეორე დღეს მას აჩუქა ერთი ჯალაბი ყმა, ერთი მოსამსახურე დედა-კაცი, ერთი ცხენი და იარაღი. ნათესავმა გულითადი მადლობა გადუხადა მოწყალებისათვის.

გაიარა რამდენიმე ხანმა. გასესხებული ფულის ვადა გავიდა. მოხუცის შვილმა მოაგონა ეს თავადს, მაგრამ მ. ნ. ახალი ვადა დაუნიშნა. ესეც რომ გავიდა, თავადმა ვადა განაახლა. მერე კიდევ და კიდევ... ამით ახალ-გაზრდა უზდენის და მის ბატონის შორის უკმაყოფილება ჩამოვარდა...

აზნაურმა განიზრახა ბატონი დაესაჯა. მოჰპარა შვილი და სხვა ქვეყანაში თავის გულითად მეგობრებს გაუგზავნა აღსაზრდელად და თანაც დაავალა, რომ იგი აღეზარდათ ისე, როგორც შეეფერება თავადის-შვილს.

თავადმა შვილი აძებნინა რამდენიმე სამე წელიწადს, მაგრამ ამაოდ: მისი კვალიც გამქრალიყო.

ერთ საღამოს უზდენი ღრმად ჩაფიქრდა და ბოლოს სიცილი წასქდა.

*) შემოკლებით გადმოღებულია წიგნიდამ» сбор. свѣд. о кав. горцах, вып. VI, გვ. 33.—ეს ზღაპარი თუმცა კალმიკების (ქაზარების) ცხოვრებიდამ არის ამოღებული, მაგრამ ეჭვს გარეშეა, რომ უველა მთიელ კავკასიელ ხალხთ ეკუთვნის.

ზემო-ᲥᲐᲕᲗᲘᲡᲮᲔᲕᲘᲡᲐ და ᲔᲥᲘᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲔᲪᲜᲝᲑᲔᲑᲘᲜᲐ ᲛᲐᲠᲗᲐᲚᲘ. ᲘᲡᲘᲪ ᲡᲐᲤᲘᲥᲠᲔᲑᲔᲚᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲒᲐᲩᲜᲓᲐ ᲥᲐᲕᲗᲘᲡᲮᲔᲕᲨᲘ, ᲠᲝᲪᲐ ᲐᲕᲐᲓ-ᲛᲧᲝᲤᲝᲑᲐ ᲣᲙᲕᲔ ᲒᲐᲜᲔᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲘᲧᲝ; ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲛ ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲐᲨᲘᲪ ᲣᲗᲣᲗᲝᲓ ᲣᲜᲓᲐ ᲔᲩᲕᲔᲜᲔᲑᲘᲜᲐᲗ ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲛᲔ ᲐᲕᲐᲓ-ᲛᲧᲝᲤᲘ, ᲠᲝᲛ ᲔᲥᲘᲛᲡ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲐᲓ ᲨᲔᲔᲢᲧᲝ, ᲠᲐ ᲡᲔᲜᲘ ᲭᲙᲝᲪᲐᲕᲓᲐ ᲑᲐᲕᲨᲕᲔᲑᲡ ᲓᲐ ᲨᲔᲡᲐᲤᲔᲠᲘ ᲓᲐᲠᲘᲒᲔᲑᲐ ᲛᲘᲔᲪᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. ᲛᲘᲠᲗᲘ ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲗ, ᲡᲐᲘᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲣᲜᲓᲐ ᲨᲔᲮᲔᲓᲝᲗ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ, Ⲙ. ᲑᲚ—ᲘᲡ ᲡᲐᲥᲪᲘᲔᲚᲘ ᲛᲔᲢᲐᲓ ᲨᲔᲣᲡᲐᲑᲐᲛᲝ ᲓᲐ ᲣᲙᲐᲓᲠᲘᲡᲘ ᲒᲐᲛᲝᲓᲘᲡ. ᲡᲝᲤᲔᲚᲡ ᲙᲘ ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲛᲝᲡᲬᲝᲜᲔᲑᲘᲐ ᲛᲘᲡ ᲛᲮᲠᲘᲕ ᲡᲘᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲚᲕᲐ, ᲣᲤᲘᲥᲠᲜᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲩᲕᲔᲜᲛᲐ ᲑᲚ—ᲛᲐ ᲓᲐ ᲓᲘᲓᲘ ᲡᲘᲙᲔᲗᲔ ᲒᲕᲘᲧᲝᲤᲝᲗ. ᲡᲐᲛᲐᲒᲘᲔᲠᲝᲓ, ᲛᲐᲛᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘ ᲓᲐ ᲖᲝᲒᲜᲘ ᲡᲝᲤᲚᲔᲚᲔᲑᲘ ᲫᲚᲘᲔᲠ ᲒᲐᲑᲠᲐᲖᲔᲑᲣᲚᲐᲜ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲔᲚᲖᲔᲓ, ᲠᲝᲛ ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲘᲛᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲐᲒᲖᲐᲕᲜᲘᲜᲐ, ᲒᲖᲘᲡ ᲮᲐᲠᲯᲘ ᲙᲘᲡᲔᲠᲖᲔᲓ ᲬᲐᲛᲝᲒᲕᲐᲓᲝ, ᲓᲐ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲑᲘᲐᲑᲠᲣᲝᲑᲐ ᲣᲤᲛᲔᲕᲘᲐᲗ, ᲠᲝᲛ ᲔᲮᲚᲐ ᲗᲣᲠᲛᲔ ᲒᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲒᲐᲛᲝᲫᲘᲔᲑᲐᲐ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ.

ᲐᲛ ᲛᲔᲢᲐᲓ ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲡᲘᲑᲠᲘᲧᲕᲔᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲐᲠ ᲔᲥᲜᲔᲑᲝᲓᲐ, Ⲙ. ᲑᲚ—Ს ᲠᲝᲛ ᲛᲐᲠᲗᲐᲚᲘ ᲔᲪᲜᲝᲑᲔᲑᲘᲜᲐ ᲔᲥᲘᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲐᲜ ᲐᲛ ᲣᲙᲐᲜᲐᲡᲙᲜᲔᲚᲡ ᲛᲘᲔᲛᲐᲠᲗᲐ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲒᲐᲜᲐᲪ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲡ ᲐᲛᲑᲐᲕᲡ ᲨᲔᲘᲢᲧᲝᲛᲓᲐ. ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲓ, ᲠᲝᲛ ᲧᲝᲕᲔᲚᲡ ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲐᲨᲘ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲨᲔᲢᲧᲝᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲡᲙᲝᲚᲔᲑᲘᲡ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲔᲑᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲐᲕᲔᲓᲔᲜ ᲮᲝᲚᲛᲔ, ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲙᲐᲠᲒᲡ ᲘᲖᲐᲛᲔᲜ ᲠᲐᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲔᲡᲔᲜᲘ ᲡᲮᲕᲔᲑᲡᲐᲕᲘᲗ ᲐᲠ ᲘᲙᲐᲓᲠᲔᲑᲔᲜ ᲡᲘᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲚᲕᲐᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲛᲝᲬᲧᲣᲚᲔᲑᲐᲡᲐ.

Ⲙ. ᲙᲐᲚᲛᲐᲮᲔᲚᲘᲫᲔ.

ᲨᲘᲜᲐᲣᲠᲘ ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

ᲮᲗᲮᲨᲐᲑᲐᲗᲡ ᲡᲐᲚᲐᲛᲝᲖᲔᲓ ᲫᲚᲘᲔᲡ ᲔᲚᲘᲠᲡᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲡ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ ᲓᲐ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘᲪ. ᲐᲛ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲛᲐ ᲔᲠᲗᲮᲔᲚ ᲙᲘᲓᲔᲕ ᲓᲐᲐᲛᲢᲙᲘᲪᲐ, ᲠᲝᲛ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐ ᲡᲘᲐᲛᲝᲕᲜᲔᲑᲘᲗ ᲘᲕᲚᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲓᲒᲔᲜᲔᲑᲖᲔᲓ ᲓᲐ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲔᲑᲖᲔᲓ, ᲗᲣ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲮᲔᲚ-ᲛᲫᲦᲕᲐᲜᲔᲚᲘ ᲔᲧᲝᲚᲔᲑᲐ ᲐᲛ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ ᲓᲐ ᲐᲠ ᲛᲝᲐᲙᲚᲔᲑᲔᲜ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲐᲡ. ᲓᲠᲝ ᲐᲠᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲓᲠᲐᲛᲐᲢᲘᲣᲚᲛᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲛ ᲡᲘᲪᲝᲪᲮᲚᲘᲡ ᲜᲘᲨᲜᲔᲑᲘ ᲒᲐᲛᲝᲘᲩᲘᲜᲝᲡ ᲓᲐ ᲐᲛ ᲩᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ ᲮᲔᲚ-ᲛᲫᲦᲕᲐᲜᲔᲚᲝᲑᲐ ᲒᲐᲣᲬᲘᲝᲡ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲡ ᲡᲬᲧᲣᲠᲘᲐᲜ ᲙᲕᲘᲠᲐᲨᲘ ᲔᲠᲗᲮᲔᲚ ᲛᲐᲘᲜᲪ ᲗᲔᲐᲢᲠᲨᲘ ᲗᲐᲕᲘᲡ-ᲛᲝᲧᲠᲐ ᲓᲐ ᲘᲥ ᲪᲮᲝᲕᲔᲚᲘ ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲡ ᲒᲐᲒᲝᲜᲔᲑᲐ. ᲔᲡ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲘᲚᲔᲑᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲓᲐᲙᲛᲐᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲣᲚ ᲘᲥᲛᲜᲐᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲘᲡᲔ, ᲠᲝᲛ ᲗᲐᲜ-ᲓᲐᲗᲐᲜ ᲒᲐᲫᲚᲘᲔᲠᲓᲔᲡ ᲓᲐ ᲐᲠ ᲙᲘ ᲒᲐᲜᲔᲚᲓᲔᲡ. ᲐᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝᲐ,—ᲗᲔᲐᲢᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲕᲐᲚ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲔᲚᲗ ᲙᲕᲘᲠᲐᲨᲘ ᲛᲐᲠᲢᲝ ᲔᲠᲗᲘ ᲬᲐᲠᲛᲝᲓᲒᲔᲜᲐ ᲒᲐᲒᲕᲘᲛᲐᲠᲗᲝᲜ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲬᲐᲠᲛᲝᲓᲒᲔᲜᲐ, ᲠᲝᲛ ᲛᲗᲔᲚᲘ ᲙᲕᲘᲠᲐ ᲡᲐᲡᲘᲐᲛᲝᲕᲜᲝ ᲡᲐᲛᲐᲮᲡᲝᲕᲜᲝ ᲘᲧᲝᲡ. ᲐᲛᲐᲖᲔᲓ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲓᲠᲝ ᲙᲕᲘᲠᲐ ᲡᲐᲡᲘᲐᲛᲝᲕᲜᲝ ᲡᲐᲛᲐᲮᲡᲝᲕᲜᲝ ᲘᲧᲝᲡ. ᲐᲛᲐᲖᲔᲓ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲖᲝᲒᲜᲘ ᲡᲝᲤᲚᲔᲚᲔᲑᲘ ᲫᲚᲘᲔᲠ ᲒᲐᲑᲠᲐᲖᲔᲑᲣᲚᲐᲜ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲔᲚᲖᲔᲓ, ᲠᲝᲛ ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲘᲛᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲐᲒᲖᲐᲕᲜᲘᲜᲐ, ᲒᲖᲘᲡ ᲮᲐᲠᲯᲘ ᲙᲘᲡᲔᲠᲖᲔᲓ ᲬᲐᲛᲝᲒᲕᲐᲓᲝ, ᲓᲐ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲑᲘᲐᲑᲠᲣᲝᲑᲐ ᲣᲤᲛᲔᲕᲘᲐᲗ, ᲠᲝᲛ ᲔᲮᲚᲐ ᲗᲣᲠᲛᲔ ᲒᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲒᲐᲛᲝᲫᲘᲔᲑᲐᲐ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ.

ᲐᲛ ᲛᲔᲢᲐᲓ ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲡᲘᲑᲠᲘᲧᲕᲔᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲐᲠ ᲔᲥᲜᲔᲑᲝᲓᲐ, Ⲙ. ᲑᲚ—Ს ᲠᲝᲛ ᲛᲐᲠᲗᲐᲚᲘ ᲔᲪᲜᲝᲑᲔᲑᲘᲜᲐ ᲔᲥᲘᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲐᲜ ᲐᲛ ᲣᲙᲐᲜᲐᲡᲙᲜᲔᲚᲡ ᲛᲘᲔᲛᲐᲠᲗᲐ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲒᲐᲜᲐᲪ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲡ ᲐᲛᲑᲐᲕᲡ ᲨᲔᲘᲢᲧᲝᲛᲓᲐ. ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲓ, ᲠᲝᲛ ᲧᲝᲕᲔᲚᲡ ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲐᲨᲘ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲨᲔᲢᲧᲝᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲡᲙᲝᲚᲔᲑᲘᲡ ᲛᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲔᲑᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲐᲕᲔᲓᲔᲜ ᲮᲝᲚᲛᲔ, ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲙᲐᲠᲒᲡ ᲘᲖᲐᲛᲔᲜ ᲠᲐᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲔᲡᲔᲜᲘ ᲡᲮᲕᲔᲑᲡᲐᲕᲘᲗ ᲐᲠ ᲘᲙᲐᲓᲠᲔᲑᲔᲜ ᲡᲘᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲚᲕᲐᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲛᲝᲬᲧᲣᲚᲔᲑᲐᲡᲐ.

Ⲙ. ᲙᲐᲚᲛᲐᲮᲔᲚᲘᲫᲔ.

ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡ ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲖᲔ

ᲐᲥᲐᲛᲓᲘᲡ ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲖᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲘᲡ ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲖᲔ ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲓᲐᲛ ᲛᲘᲢᲐᲜᲘᲚᲘ ᲑᲐᲥᲝᲡ ᲙᲔᲠᲝᲡᲘᲜᲘ ᲪᲐᲚᲙᲔ ᲠᲔᲖᲔᲠᲕᲣᲐᲠᲨᲘ ᲘᲜᲐᲮᲔᲑᲝᲓᲐ ᲓᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ ᲠᲔᲖᲔᲠᲕᲣᲐᲠᲘᲓᲐᲛ ᲖᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲘᲡ ᲠᲙᲘᲜᲘᲡ-ᲒᲖᲘᲡ ᲕᲐᲒᲝᲜᲔᲑᲨᲘ ᲒᲐᲓᲐᲰᲥᲝᲜᲓᲐᲗ. ᲐᲛ ᲝᲠ-ᲒᲕᲐᲠᲘ ᲮᲐᲠᲯᲘᲡ ᲐᲡᲐᲪᲘᲚᲔᲑᲚᲐᲓ, «ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘᲡ ᲣᲬᲧᲔᲑᲔᲑᲘᲡ» ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲗ, ᲔᲮᲚᲐ ᲮᲐᲜᲡ ᲘᲡᲔ ᲛᲝᲣᲬᲧᲕᲘᲐᲗ ᲡᲐᲥᲛᲔ, ᲠᲝᲛ ᲕᲐᲒᲝᲜᲘᲓᲐᲛ ᲕᲐᲒᲝᲜᲨᲘ ᲞᲘᲠ-ᲓᲐ-ᲞᲘᲠ ᲒᲐᲓᲐᲐᲡᲮᲐᲜ ᲙᲔᲠᲝᲡᲘᲜᲘ. ᲐᲛᲐᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐ, ᲖᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝ ᲠᲙᲘᲜᲘᲡ-ᲒᲖᲔᲑᲖᲔ ᲐᲞᲘᲠᲝᲑᲔᲜ �თᲣᲠᲛᲔ ᲙᲔᲠᲝᲡᲘᲜᲘᲡ ᲒᲐᲓᲐᲡᲐᲢᲐᲜᲘ ᲥᲘᲠᲘᲡ ᲨᲔᲛᲪᲘᲠᲔᲑᲐᲡ. ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲔᲡ ᲖᲝᲛᲔᲑᲘ, ᲣᲤᲯᲔᲚᲘᲐ, ᲣᲤᲠᲝ ᲒᲐᲐᲕᲠᲪᲔᲚᲔᲑᲔᲜ ᲐᲛ ᲜᲘᲕᲗᲘᲔᲠᲔᲑᲐᲡ ᲔᲕᲠᲝᲞᲐᲨᲘ.

ᲪᲝᲚᲘ ᲩᲐᲐᲪᲘᲕᲔᲓᲐ: ᲒᲘᲜᲓᲐ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ, ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲗᲮᲠᲐ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘ ᲡᲘᲪᲘᲚᲘᲡᲐᲝ. ᲯᲔᲠ ᲗᲥᲛᲐ ᲐᲠ ᲣᲜᲓᲝᲓᲐ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲠᲝᲛ ᲐᲚᲐᲠ ᲛᲝᲔᲛᲝ, ᲣᲗᲮᲠᲐ, ᲛᲔ ᲒᲐᲛᲔᲪᲘᲜᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲘᲡ ᲛᲝᲒᲝᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲛᲝ. ᲐᲛ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲭᲚᲐᲕᲜᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲩᲕᲔᲜ ᲝᲠᲗᲐᲕᲔᲡ ᲡᲘᲙᲕᲓᲘᲚᲘ ᲔᲠᲗᲘ ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ. ᲘᲮᲚᲐᲕ ᲒᲘᲐᲛᲑᲝᲑ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲒᲐᲤᲠᲗᲮᲘᲚᲓᲘ, ᲐᲠᲡᲐᲓ ᲬᲐᲛᲝᲒᲪᲔᲓᲔᲡ; ᲛᲔᲛᲠᲔ ᲣᲐᲛᲑᲝ— ᲗᲣ ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲛᲝᲘᲢᲐᲪᲐ ᲗᲐᲕᲐᲓᲘᲡᲨᲕᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲕᲘᲡ ᲛᲘᲡᲪᲐ. ᲪᲝᲚᲡ ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲨᲔᲔᲨᲘᲜᲓᲐ ᲓᲐ ᲥᲛᲐᲠᲘ ᲓᲐᲡᲢᲣᲥᲡᲐ: «ᲩᲣᲛᲐᲓ, ᲩᲣᲛᲐᲓ! ᲜᲣᲚᲐᲠ ᲚᲐᲞᲐᲠᲐᲙᲝᲑ, ᲠᲝᲛ ᲕᲘᲜᲛᲔᲛ ᲐᲠ ᲒᲐᲘ�გᲝᲡ. ᲛᲐᲒᲘᲡᲗᲐᲜᲐ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲘᲡ ᲒᲣᲚᲨᲘ ᲨᲔᲜᲐᲮᲕᲐ ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲡᲐᲨᲘᲨᲐᲠᲘᲐ: ᲛᲘᲥᲐᲠᲕᲐᲪ ᲙᲘ (ᲡᲐᲘᲜᲒᲘᲚᲝᲨᲘ ᲫᲘᲚᲨᲘ ᲚᲐᲞᲐᲠᲐᲙᲡ «ᲛᲘᲥᲐᲠᲕᲐ» ᲰᲥᲕᲘᲐᲜ) ᲒᲐᲒᲪᲔᲛᲡ.»

ᲓᲐᲘᲫᲘᲜᲔᲡ ᲝᲠᲗᲐᲕᲔᲛ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲓᲔᲓᲐᲙᲐᲪᲡ ᲐᲠ ᲔᲫᲘᲜᲔᲑᲝᲓᲐ. ᲘᲡ ᲛᲝᲣᲗᲛᲔᲜᲚᲐᲓ ᲔᲚᲝᲓᲐ ᲓᲘᲚᲐᲡ...

ᲖᲐᲠᲐᲭᲠᲐᲭᲓᲐ. ᲡᲐᲩᲥᲐᲠᲝᲓ ᲪᲝᲚᲘ ᲬᲐᲛᲝᲓᲒᲐ, ᲢᲐᲜᲗ ᲩᲐᲘᲪᲕᲐ ᲓᲐ ᲛᲔᲖᲘᲠᲑᲚᲘᲡᲐᲡ ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡ ᲡᲐᲗᲮᲝᲕᲜᲔᲚᲐᲓ ᲒᲐᲡᲬᲘᲐ. ᲥᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲙᲐᲙᲣᲜᲔᲑᲐᲖᲔ ᲒᲐᲛᲝᲕᲐᲠᲓᲐ ᲛᲔᲖᲘᲠᲑᲔᲚᲘ ᲓᲔᲓᲐ-ᲙᲐᲪᲘ, ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲡ ᲓᲝᲑᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲰᲙᲘᲗᲮᲐ: «ᲐᲡᲠᲔ ᲐᲓᲠᲘᲐᲜ ᲠᲐᲡ ᲒᲐᲠᲯᲘᲚᲮᲐᲠᲝ?»—«ᲣᲘ! ᲜᲔᲢᲐᲕᲘ ᲘᲪᲝᲓᲔ, ᲠᲐ ᲩᲐᲣᲓᲔᲜᲘᲐ ᲩᲔᲛᲡ ᲥᲛᲐᲠᲡ, ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲨᲔᲜᲪ ᲩᲔᲛᲡᲐᲕᲘᲗ ᲫᲘᲚᲘ ᲓᲐᲒᲔᲙᲐᲠᲒᲔᲑᲝᲓᲐ. ᲛᲝᲣᲗᲛᲔᲜᲚᲐᲓ ᲔᲔᲚᲝᲓᲘ ᲒᲐᲜᲗᲘᲐᲓᲡ, ᲠᲝᲛ ᲨᲔᲜᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲖᲘᲐᲠᲐ ᲩᲔᲛᲘ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲐ. ᲛᲮᲝᲚᲝᲓ ᲙᲘ ᲒᲐᲕᲐᲚᲔᲑ, ᲐᲠᲐᲕᲘᲡ ᲣᲗᲮᲠᲐ: ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲡᲘᲪᲝᲪᲮᲚᲔ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲘᲛ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲐᲩᲙᲐᲠᲐᲕᲔᲑᲐᲖᲔ». ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ ᲣᲐᲛᲑᲝ ᲧᲕᲔᲚᲐᲤᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲓᲐᲑᲠᲣᲜᲓᲐ ᲨᲘᲜ. ᲛᲘᲡᲘ ᲓᲝᲑᲘᲚᲘ ᲙᲘ ᲛᲘᲕᲘᲓᲐ ᲛᲔᲖᲝᲑᲚᲘᲡᲐᲡ, ᲣᲐᲛᲑᲝ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ ᲓᲐ ᲞᲘᲠᲝᲑᲐ ᲩᲐᲛᲝᲐᲠᲗᲝ, ᲠᲝᲛ ᲐᲠᲐᲕᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠ ᲔᲗᲥᲕᲐ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔᲛᲐᲪ ᲡᲘᲢᲧᲕᲐ ᲕᲔᲠ ᲨᲔᲘᲜᲐᲮᲐ ᲓᲐ ᲣᲐᲛᲑᲝ ᲛᲔᲝᲗᲮᲔᲡ, ᲘᲛᲐᲜ ᲛᲔᲮᲣᲗᲔᲡ ᲓᲐ ᲐᲡᲠᲔ ᲒᲐᲛᲝᲥᲕᲔᲧᲜᲓᲐ ᲣᲖᲓᲔᲜᲘᲡ ᲡᲐᲘᲓᲣᲛᲚᲝᲔᲑᲐ.

ᲨᲘᲜᲐᲣᲠᲘ ᲥᲠᲝᲜᲘᲙᲐ

ᲮᲗᲮᲨᲐᲑᲐᲗᲡ ᲡᲐᲚᲐᲛᲝᲖᲔᲓ ᲫᲚᲘᲔᲡ ᲔᲚᲘᲠᲡᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲡ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ ᲓᲐ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘᲪ. ᲐᲛ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲛᲐ ᲔᲠᲗᲮᲔᲚ ᲙᲘᲓᲔᲕ ᲓᲐᲐᲛᲢᲙᲘᲪᲐ, ᲠᲝᲛ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐ ᲡᲘᲐᲛᲝᲕᲜᲔᲑᲘᲗ ᲘᲕᲚᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲓᲒᲔᲜᲔᲑᲖᲔᲓ ᲓᲐ ᲙᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲔᲑᲖᲔᲓ, ᲗᲣ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲮᲔᲚ-ᲛᲫᲦᲕᲐᲜᲔᲚᲘ ᲔᲧᲝᲚᲔᲑᲐ ᲐᲛ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ ᲓᲐ ᲣᲙᲕᲔ ᲓᲐᲔᲩᲘᲠᲝᲗ ᲥᲠᲘᲡᲢᲘᲐᲜᲘᲡ ᲧᲛᲐᲬᲕᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲔᲬᲕᲐᲚᲔᲑᲘᲜᲝᲗ. ᲔᲡ ᲡᲐᲧᲐᲡᲑᲝ ᲐᲠᲘᲡ ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲕᲘᲬᲠᲝ ᲥᲣᲩᲐᲖᲔ, ᲡᲐᲮᲔᲚᲐᲓ ᲢᲐᲚᲐᲮᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐ, ᲨᲣᲨᲣᲯᲐᲜᲝᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲨᲘ, № 48, ᲓᲐᲑᲚᲐ ᲡᲐᲠᲗᲣᲚᲨᲘ. ᲓᲣᲥᲐᲜᲘ ᲓᲘᲚᲘᲗᲘᲗᲔᲒ ᲓᲐᲙᲔᲢᲘᲚᲘ ᲘᲧᲝ ᲒᲐᲠᲔᲓᲛ. ᲞᲐᲢᲠᲝᲜᲔᲑᲘ ᲡᲐᲓᲚᲐᲪ ᲬᲐᲡᲣᲚᲘᲧᲕᲜᲔᲜ. ᲛᲠᲐᲕᲐᲚᲘ ᲪᲠᲣ-ᲛᲝᲠᲬᲛᲣᲜᲔ ᲮᲐᲚᲮᲘ, ᲤᲔᲠ-ᲛᲘᲮᲓᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲐᲦᲔᲚᲕᲔᲑᲣᲚᲘ, ᲛᲝᲐᲬᲧᲓᲐ ᲐᲛ ᲕᲘᲬᲠᲝ ᲥᲣᲩᲘᲡ ᲓᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲬᲛᲘᲡ ᲒᲐᲐᲛᲡᲝ ᲘᲒᲘ, ᲐᲡᲔ ᲠᲝᲛ ᲢᲔᲕᲐ ᲐᲦᲐᲠᲡᲐᲓ ᲘᲧᲝ. ᲥᲐᲚᲔᲑᲘᲡ ᲢᲘᲠᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲧᲕᲘᲠᲘᲚᲘ ᲘᲙᲚᲔᲑᲓᲐ ᲘᲥᲐᲣᲠᲝᲑᲐᲡ. ᲥᲐᲪᲔᲑᲘ ᲡᲐᲛᲘᲜᲚᲐᲓ ᲘᲛᲣᲥᲠᲔᲑᲝᲓᲔᲜ ᲓᲐ ᲒᲐᲒᲚᲔᲯᲐᲡ ᲔᲞᲘᲠᲔᲑᲝᲓᲔᲜ ᲧᲐᲡᲘᲡᲔᲑᲡ. ᲠᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲪ ᲓᲠᲝ ᲒᲐᲓᲘᲝᲓᲐ, ᲘᲛᲓᲔᲜᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘ ᲔᲛᲐᲢᲔᲑᲝᲓᲐ. ᲐᲮᲚᲝ-ᲛᲐᲮᲚᲝ ᲥᲣᲩᲔᲑᲨᲘ ᲠᲝᲛ ᲢᲔᲕᲐ ᲐᲦᲐᲠᲡᲐᲓ ᲘᲧᲝ, ᲡᲐᲚᲓᲐᲗᲘᲡ ᲑᲐᲖᲐᲠᲘᲪ ᲙᲘ ᲒᲐᲘᲫᲡᲝ ᲛᲐᲠᲗᲚ-ᲛᲐᲓᲘᲓᲔᲑᲔᲚᲗᲐ ᲡᲔᲛᲔᲜᲐᲠᲘᲘᲡ ᲬᲘᲜ. ᲑᲝᲚᲝᲡ ᲛᲝᲕᲘᲓᲐ ᲨᲔᲨᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲪᲝᲪᲮᲐᲚ-ᲛᲙᲕᲓᲐᲠᲘ ᲔᲠᲗᲘ ᲞᲐᲢᲠᲝᲜᲗᲐᲒᲐᲜᲘ ᲣᲠᲘᲐ. ᲥᲘᲜᲐᲚᲐᲛ ᲐᲠ ᲒᲐᲒᲚᲘᲯᲔᲡ ᲔᲡ ᲡᲐᲑᲠᲐᲚᲝ. ᲣᲠᲘᲐ ᲰᲤᲘᲪᲐᲕᲓᲐ, ᲠᲝᲛ ᲔᲒ ᲓᲘᲓᲘ ᲢᲧᲣᲘᲚᲘᲐ, ᲐᲚᲑᲐᲓ ᲕᲘᲜᲛᲔᲛ ᲛᲢᲠᲝᲑᲘᲗ ᲛᲝᲒᲒᲘᲒᲝᲜᲐ ᲛᲐᲒᲘᲡᲗᲐᲜᲐ ᲡᲐᲨᲘᲜᲔᲚᲘ ᲪᲘᲚᲘ, ᲐᲜ ᲐᲚᲑᲐᲓ ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲛᲝᲒᲔᲑᲣᲚᲘ ᲑᲐᲢᲙᲜᲘᲡ ᲙᲘᲙᲘᲜᲡ ᲒᲐᲘᲒᲔᲑᲓᲘᲗ ᲓᲣᲥᲜᲘᲓᲐᲛ ᲓᲐ ᲗᲥᲕᲔᲜ ᲧᲛᲐᲬᲕᲘᲚᲘ ᲒᲔᲒᲝᲜᲔᲑᲝᲓᲐᲗᲝ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲮᲐᲚᲮᲡ ᲐᲠᲐ ᲡᲯᲔᲠᲐ ᲣᲠᲘᲘᲡ ᲤᲘᲪᲘ. ᲛᲝᲕᲘᲓᲔᲜ ᲞᲝᲚᲘᲪᲘᲘᲡ Დ